

Fise de două ori în septimana: Joi si Domineca; era candu va pretinde importantia materieloru, va esá de trei séu de patru ori în septimana.

Pretulu de prenumeratiune pentru Austria:

pe anu întregu	8 fl. v. a.
diugetate de anu	4 " " "
patraria	2 " " "

pentru Romania si strainatate:

ani întregu	12 fl.
diugetate de anu	6 " " "

ALBINA.

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespundinti ai nostri, si de-adreptulu la Redactiune Alte-Postgasse Nr. 1. unde sunt a se adresa si corespondintiele, ce privescu Redactiunea, administratiunea séu speditura; cate vor fi nefrancate, nu se vor primi; éra cele anonime nu se vor publicá.

Pentru anuale si alte comunicatiuni de interesu privatu — se raspunde cate 7 cr. de linia; repetirile se facu cu pretiu scadiutu. Pretiulu timbrului cate 30 cr. pent. una data se antecipa.

Invitare de prenumeratiune

pentru

ALBINA.

Cu 1 iuliu s. v., incependu-se alu II. semestru alu anului curinte, deschidemu prenumeratiune noua.

Conditiiunile se vedu in fruntea foii.

Pesta, 4/16 cuptoriu 1870.

Deputatii romani luara cuventulu de a rondulu mai toti la desbaterea proiectului pentru municipie in dieta. Unulu dupa altulu, combateau proiectulu cu argumintele cele mai chiare. Anca si din acea parte romana ce nu s'a indatinatu a figurá in castrele nationali, de asta data audiramu cuvinte romanesce ce isbiau cu amaratiune in proiectulu guvernului: „sangele apa nu se face,” si ne-am bucura se vedemu si de acum acésta parte romanésca lucrandu totu astu-feliu, totu romanésce!

Cuventarile le vom produce, parte întregi, parte in estrasu, precum adeca ni va dá mana spatiulu; de asisderia ni-am propusu, a produce si câte o cuventare dintre ale dputatiloru unguri, a nume dintre acelea cari s'au destinsu ori prin considerarea pretensiuniloru nóstre nationali, ori prin o intieligintia politica, superióra declamatiuniloru cotidiane si tautológe ale celor'a lalti unguri. Ceea ce este bunu, ori unde ar fi, avemu interesu a-lu cunosce.

Din contielegerea si unirea, cu care deputatii romani luptara in contra nunitatulu proiectu de lege, invederéza periculu ce-lu contiene proiectulu pentru noi.

Majoritatea guvernamentalá continua a desconsiderá motivele ce se aducu contra proiectului, in cátu nici nu raspunse la cuventarea lui Hoffmann, de carea pomeniramu in nr. tr., ci acceptá rezultatulu votarii nominali. Acésta votare nominalá se intempla astadi, cu urmatoriulu resultat: Sunt deputati ve-

rificati 403. Dintre acestia fusera absenti 54. Pentru primirea proiectului de base desbaterii speciali votara 203; in contra primirii votara 145. Deci ministeriulu invinse cu o majoritate de 58 de voturi.

Dintre romani au votatu pentru primire: Ivacicovicu, Georgiu Ivannoviu si Hosszu. — N'au fostu de fatia: Sigismundu Popp, Iosifu Popp, Iuliu Petricu si Eugeniu Mocioni (fiindu morbosu.) --- Toti cei lalti deputati romani votarea contra. —

Trecemu acum la conflictulu intra Franci'a si Prussi'a.

Regele prusescu, din scaldele de la Ems a trimisu respunsu Imperatulu Napoleone, prin care retragea incuviintia-reá data principelui Leopoldu de Hohenzollern, de a primi tronulu Spaniei. De asisderia parintele principelui insciintia guvernului spaniolu cá fiulu seu nu va primi unu tronlu, ce ar dá ansa la conflictu europénu.

Franci'a inse acceptá unu respunsu si mai chiaru, si mai categoricu. De aceea, pana a nu raspunde la epistol'a regelui prusescu, si-a insarcinatu preambasadorulu seu d. Benedetti, carele asisderia petrecea in Ems, se mérga la regele prusescu si se-i céra dechiaratiunea apríata, cá nu numai acum'a, dar nici in venitoriu nu va permite cá cutare membru alu familiei prusesce séu veri unu aliatu alu acesteia se ocupe tronulu Spaniei.

Acésta pretensiune a lui Benedetti i se pareá regelui prusescu pré mare, si se feriá a-i raspunde, cu atát'a mai vertosu cáci acceptá respunsu la epistol'a ce o spedase déjá catra Parisu.

Benedetti inse staruia neincetatu la regele, se-i dee respunsu. Alaltaieri séra insciintia telegrafulu din Ems, cá Benedetti cerendu érasí ardiintia la regele prusescu, regele trimise pre unu adjutante alu seu la ambasadorulu, cu cuvintele: „Maiestatea sa scie déjá pentru ce vini, dar n'are se-Ti spuna nemica nou.”

Acésta respingere a audiintiei, intr'unu modu vatematoriu si de totu

contrariu datineloru diplomatiei, — a facutu mare sensatiune la Parisi, unde Imperatulu Napoleone se sente vatematu in persón'a ambasadorulu seu Benedetti.

Foile prusesce, dreptu scuse spunu cumca Benedetti ar fi calcatu mai anteiu datinele diplomatice, pentru cá ar fi cerutu de la regele dechiaratiuni — pe strate, la preumblare; apoi mai scusa cá regele nu e diplomatu, ci la denegarea audiintiei a vorbitu in tonulu ce i l'a inspiratu necontentit'a nepaciuire din partea lui Benedetti. E tristu déca unu rege nediplomatu, se amesteca in afacerile diplomatiei fora a intrebá suaturile ministriloru sei.

Dupa acestu incidinte, regele a plecatu delocu catra Berolinu, unde despugetiunile militari erau déjá in essecutare. Franci'a asisderia, de mai multe diletiene gat'a medilócele de transportu, spre a si aruncá armat'a la Rinu contra Prusiei.

Telegramele de la Parisu spunu cumca ieri la médiadi, guvernulu francescu insciintia corpurile legitóricé cá a dechiaratu batalia Prusiei.

Imperatulu Napoleone, pre unde se aréta, e intimpinatu cu ovatiuni de franci, dreptu dovedi de aderintia la procedur'a in contra Prusiei.

Scrisorile ce primimu de la unu pré stimatu romanu din Parisi, ni spunu cá francii sunt cuprinsi de unu doru grozavu de a se bate cu prusii, in cátu in fati'a acestui doru guvernulu e casi constrinsu la: batalia. — Ni mai spunu cá cercurile romanesce din Parisu, nu afla cu cale pasulu Franciei de a se amestecá in afacerile interne ale altoru natiuni. Nóa ni se pare cá nu e vorba de amestecu in afaceri straine (spuse „Constitutionnel“ cá n'au nemica cu Spani'a) ci de sustinerea primatulu francescu in Europ'a, si prin acésta medilocitu primatulu raselor latiné. Franci'a vre garantie pentru pusetiunea sa actuala. Socotindu asia, aflámu cá portarea Franciei e cu cale.

MUNICIPIELE.

Ce erau municipiele pana la 1848? Erau totu atáte parlaminte provinciali, fórté tari in consciintia drepturiloru lor, si jaluse de a 'si le pastrá.

Nu in dieta érá suveranitatea, ci in municipie; — cáci municipiele trimiteau deputati la dieta, si acesti deputati nu poteau lucrá de cátu intre marginile instructiunei ce li se dedea de municipie.

La ori ce causa noua dietala, deputatii cereau instructiuni nóue de la municipie. Siedintiele dietali séu desbaterile obiectulu nuou, se suspendeau pana se sosésca deputatii de a casa cu instructiunile, séu se li se trimitea.

Municipiulu, care trimitea deputati, ii potea rechiamá. Elu incuviintia séu desaprobá procedur'a deputatiloru.

Municipiulu avea legelatiune proprie, statutele sale. Acésta legelatiune despunea nu numai intre marginile legiloru regnicolare, ci despre tóte câte nu se cuprindeau ori nu erau positivu rezervate legelatiunei regnicolari. Avea stindardu si emblema propria, cu propria militia.

Actele guvernului, erau sub control'a municipieloru. Ordinatiunea guvernului, ce nu convenia municipiulu, acésta o puneá „cu onóre ad acta.”

Pre oficialii sei, municipiulu si-i alega însusi de sus pana josu. Guvernulu n'avea de cátu o persóna in comitatu, pre comitele supremu, ale caruia funtiuni se amestecau in atributiunile comune ale unui presedinte in cele politice si administrative, dar nu si la justitia.

Din acestea e invederatu cumca Ungari'a pana la 1848, n'a fostu unu statu unitariu, ci o federatiune de municipie.

Din acestea se splica caus'a, pentru ce agentia de Vien'a a reactiunei europene n'a potutu nici odata se stirpésca libertatile politice din Ungari'a: Pentru cá n'avea d'a face cu unu singuru parlamentu, ci cu dieci si dieci de parlamente, in cari precumpeniau elemintele cele mai radicali, debutau cei mai invisiunati oratori, unde tinerii infocati 'si

FOISIORA.

Alegerea de ablegatu dietale in Oravitia 22 Jun. 1870.

(Basma).

Oi, oi, oi! seraci de noi,
Cá ne mena ca pre boi, —
Si ne taia ca pre oi! —
(Poporalu.)

Despre lucrulu acest'a érá se nu mai scriu nimic'a in lume; voiamu se mi-ingropu reminscintia intr'unu coltiu alu animei; — dara telegramele bombastice, ce le expandi firulu dintre chianturile nóstre, „pe unde incurá calulu vítézulu Decebalu, — si Zamalscu betranulu sariá din malu in malu, — me tredira si me indemnara se scriu o apoteose cátu de cátu. Telegramele tramise in lume, ca se mistifice pre ómeni, trebuie se le fiti cetitu si Dvóstre, on. cet. déjá: „In cerculu electoralé alu Oravitiei s'a alesu cu mare participare a totoruru nationalitatiloru D. Szende Béla cu unanimitate de ablegatu dietale. — Romanii au participatu in numeru fórté mare — (!?)“

Minuatu lucru acest'a! va dice on. publicu, care scie, cá in Conferintia nationalé din Oravitia s'a hotaritu: „Romanii se nu ié parte la alegere!“ — Ei, apoi vedi! Cine a avutu nerocire a amblá nainte de alegere cu câteva dile pe stradele lungi, pulberóse si ucigatóricé de plumuni ale faimósei Oravitie, si-potea delectá ochii privindu uriasie steaguri cu tricoloru

nat. rom. cu inscriptiunea: „Se traiésca Béla Szende!“ fluturandu langa tricolorulu ungurescu de pe edificiele birturiloru. Asia de frumosu spendiurau langa olalta emblemele astoru dóue natiuni sorate, in pace, in fratia, in concordia, si candu súffá ventulu, trentiele stéguriloru se intelniau, se imbracisau, se serutau si se cufundau in eterna amóre! Spectaculu sublimu! De trei ori preamaritu acelu ce s'a cheltuitu, si aduse de la Pest'a sutele de stéguri, ce se incarcau de aici din Oravitia pe spatelé chineziloru (ce se telmacesce judi comunali), si se spedaú afóra la sate între romani, de érá impenata tier'a de stéguri romanesce! — Venerabili parinti ai patriei, voi cari ati binevoitu a sterge numele de romanu si de totu némulu din cartea legii, vedindu acesteá, — fireati fi batutu piepturile vóstre, si fireati fi disu intru anim'a vóstra: „Pecatuit'am inaintea ta, Dómne! marturisimu, cá sunt soiuri de ómeni in patria, ce se numescu natiuni si se reprezenta in trei fetie (colori)! — fiti natiuni si aveti stégurile vóstre, si traiti acum si pururia cátu veti plecá grumadii vostri . . . si veti tiené cu noi! Amin.“

Stefanu, craiulu unguiloru, care a disu odinióra, cá tier'a nóstra pentru ace'a este tare chiaru, cáci sunt felurite némuri intr'ins'a, — peste totu timpulu alegerii plutiá in spiritu a suprá nóstra; seutiámu noi spiritulu si desciindeámu intru aiunsele nóstre. — — —

In presér'a dilei de alegere búi in Oravitia turma dupa turma de ómeni, cari calare,

cari in cocia, cari pe pitióre. In urm'a fia-carei turme: post equitem atra cura! érá câte unu caputrasiu: ni solgabireu, ni juratu, ni notaresielu, ni chinezelu, ni popa parintielu, ni câte unu jidanelu! Tóte turmele veniau cu stéguri de ale Dlui Szende B. in frunte.

Treceau pre strade tacuti, plesciti, tupiliti si udi ca ca mátiéle alegatorii cerculu Oravitiei (!) Chiaru candu intrara vrednicii stranepoti ai lui Gladu in Oravitia, ca se implinésca mandedi sublim'a misiune de a strigá in spartulu gurei: „Se traiésca Sand'a Belu!“ — dede Ddieu bunulu manna de susu, unu sudomu de plóia. Atáte lacrime de bucuria a versatu ceriulu, de-i móia pana la osu! Calarii mai cu curagiu, mai insuffetiti de cauza, in butulu poruncei aspre, ce au capetatu se tiena bine minte si asiá se strige: „Se traiésca — Szende do — Bela — ablegatulu nostru! — ei strigau, leganandu-se pe calu: „Ilen Szela Benda!“ — Eu marturisescu, eram incantatu cu totulu, vedindu si audindu acesteá. — Si de la cetatienii romani din Oravitia, nu érá frumosu, cá se puneau afara la strade si intempinau pe bravii alegatori (!), candu ei cureau in susu la birturile nemtiloru, unde i acceptá piparcatele gat'a; dicu nu érá frumosu, cá-i intempinau pre densii cu vorbe de scadere:

„Míru, fratutiule! (nanasirea sateniloru) bata-te Ddieu, la ce ai venitú aici, se-ti vindí sangele si nati'a ta lui Martin Schinterulu pentru unu portionu de papricasiu!“ (Papicrasiu e o mancare unguresca piparcata, de carea pe

romanu ilu ustura ceriulu gurii, cum ilu ustura pelea de libertatea ungu.)

Careva dintre vrednicii alegatori se fia avutu curagiu a raspunde:

„Híru, bufane (nanasirea orasieniloru) — celeule! tu nu mergi la alegera nici candu te chiama omulu!“

Ma cei mai multi, ca ómeni intielepti, taceau la aceste insulte, si mergeau mai departe; — tient'a érá aprópe: papricasiulu, fali'a de pita si litréu'a de vinu, stateau gat'a si acceptau! — Se traiésca Sand'a Belu!

Si cum ajungea poporulu la birturi pusu-s'au númerocele nationalitati la papricasiu; daru fiindu ele flamende tare, — nu! se potea saturá, si incepeau a lamentá:

Oi, oi, oi! seraci de noi,
Cá ne mena ca pre boi,
Si ne taia ca pre oi! . . .

II.

Vine periodulu alu doilea. Circulasu cu câteva dile mai nainte priu Oravitia de la omu la omu cóle de subscriere la banchetulu din presér'a alegerii in onórea alegandulu ablegatu.

S'a fostu datu inca unu feliu de banchetu, la care n'avui nerocire a participá. Si mi-a parutu reu apoi, cá am scapatu ocaziunea de a ascultá toate minunate, ne-mai-audite, din guri ciceronice; — cáci trebuie se scia pré indulgintele cetitoriu, aici la noi in Oravitia, candu este vre-o tracta publica, prepadenia! ce toate poti audi; vorbece oratorulu de face

faceau scôla politica ce i-au datu Ungariei pre barbatii ei de statu; apoi dical'a e: ciórele déca sunt multe, potu bate unu uliu; municipiele bateau absolutismulu.

Ori câtu se svercolia corón'a, ori câtu o traganá si o intindea, — absolutismulu nu-lu potea incetatiéni de groz'a municipieloru, cari sciau pune pedece feliu de feliu, si-o intortocá care de care mai artificiosu.

Este naturalu cá Ungari'a, voindu si dens'a la 1848 a deveni statu unitariu, nu mai potea s'o duca cu asemene institutiune municipala, care, cu cale fora cale, tragea totulu in suer'a ei de competintia.

Desrobirea poporulu iobagiu, nóu'a lege electorala de dupa carea diet'a avea se se compuna de reprezentantii poporulu (nu de a municipieloru) fora de instructiune, — nu mai poteau remané fara de influentia a supr'a sistemii municipali.

De aceea bazele municipali se largira, alegendu insusi poporulu reprezentanti in municipiu, fora ca suer'a de competintia se se fie decisu, ci legelatiunea pormitea cá o va decide prin o lege nóua carea se fie cu privire la drepturile ce 'si le-a castigatu poporulu si se facea imposibili abuzurile si conflictele cu puterea centrala a tierii. Dar nici unu barbatu de statu alu Ungariei nu cutezá se afirma cá acésta lege venitoria insémna nemicirea autonomiei municipieloru, cáci nu cutezá se-si spuna intentiunea d'a nemicí insusi scôla ce l'a creatu, si scutulu probatu alu libertatiloru publice.

Deci ne acceptámu a vedé municipiele reorganise, renoite, pre bazele democratice, dandu-li-se, déca nu competintia de mai nainte, celu putienu control'a acteloru guvernului, recunoscendu-li-se dreptulu de unu contrapundu fatia de omnipotentia parlamentaria.

Acést'a o pretindea nu numai interesulu libertatiloru politice, ci si alu nostru celu nationalu. De unde in tíera suntemu considerati ca straini, noi in municipie pre base democratice ajungeamu a ne poté senti a casa si a ne afirmá de atari.

Inse s'a intemplat cu totulu altmintre. Proieptulu regimului pentru organizarea municipieloru, care se debate acum, s'ar poté numi cu dreptu mai multu: pentru nemicirea municipieloru. Elu apésa natiunalitatile, desconsidera progresulu democratice, si creandu o nóua aristocratia: aristocratia de bani, fora alta calificatiune, totodata ié la de municipie mai tóte drepturile de mai nainte, dandu-le numai si numai dietei si regimului, precum demustraramu acést'a in articlii nostri de mai nainte.

Ce urméza de aci? Aceea cá, constitutiunalismulu si libertatea, de acum nainte in Ungari'a va avé numai unu capu, diet'a, adeca pre maioritatea sfortiatá, printre lege electorala rea si printre diet'a guvernului de partita; si cine va dá in diet'a va dá in tíer'a intréga; — Lovitur'a o vor senti nu numai natiunalitatile, ci si ungurii.

Este o anecdota despre unu domnitoriu tiranu alu Romei, carele doria cá opositiunea se aiba numai unu capu, pentru ca se i-lu póta lna dintr'o data.

Proieptulu guvernului ungurescu face acestu tristu servitiu libertatei, cá-i da numai unu capu: e diet'a.

Diet'a Ungariei.

Siedint'a casei represent. din 13 Iuliu.

Dupa autenticarea protocolului si prezentarea unoru petitiuni, indrépta

Teodor Csáky catra ministrulu-presiedinte urmatori'a interpelatiune:

Are de cugetu dlu ministru presiedinte a dá informatiune casei despre cert'a escata intre Franci'a si Prusi'a din caus'a candidatunii princului Leopoldu de Hohenzollern la tronuludin Spania? si are cugetu de a dá desluciri despre politica ce a urmat'o si o va urma, fatia deacésta certa, ministrulu de esterne alu monarchiei ungaro-austriace?

Interpelatiunea se va comunicá ministrului presiedinte.

E. Horn interpelédia pe ministrulu presiedinte totu in cestiunea acést'a. La ultimulu punctu alu interpelatiunii sale se cuprinde intrebarea cá ce feliu de garantie are regimulu ungurescu pentru ca averea si sangele tierii se nu se periclite prin resoiulu ce s'ar intreprinde fora scirea si invoirea dietei? —

Col. Ghyzzy se sente indemnata a observá, cá conformu legeri, dreptulu d'a desbate cestiuni diplomatice de importantia compete dietei.

Presiedintele obsérva cá dechiaratiunea lui Ghyzzy ce a intimpinatu aprobare generala, va intrá in diariu.

Acum urma continuarea desbaterii proieptulu de lege pentru organizarea municipieloru, la carea ca antaiulu oratoru luá cuventulu

Vinc. Babesiu. Elu arunca o scurta privire asupra proieptulu de lege din punctulu de vedé alu dreptatei si moralei comune, si aretandu cá ele se desconsidera, face atinte pre Ministeriu si pre maioritate, cá prin acést'a se perde dreptulu dá cere respectulu si supunerea publicului pentru atare lege; astfelu regimulu si maioritatea se punu intr'unu patralelu cu absolutismulu si despotia, si nu li va remané, de cátu fórti'a. Dar fórti'a nimicesce libertatea tierii intregi. (Aplause din stang'a.)

Dupa ce mai vorbira Ios. Prick, P. Gal, A. Szilágyi si Iul. Benitzky, veni la rondu Ios. Hodosiú insirá tóte gravaminile na-

tiunei romane de unu secolu in cócia, pentru a dovedi, cá existe tendintia d'a magarisá; dice cá acésta politica nu este o politica nalta, ci fórté prósta; afirma cá legile sunt de atunci mai rele; de cá se facu in limba magiara, si cá ungurii de frica de romani facu legi rele, de care frica vor intrá si in Reichsrath. In fine spune guvernului se se feréscá de acelu elementu, cu care elu s'a aliatu, carele s'a incubatu in Romani'a si este tocmai se se incube si in Spani'a. Proieptulu de lege de pre tapetu nu-lu póte primi.

In meritulu obieptulu pe lungu si cu multu efeptu vorbi in siedint'a de astadi si Jul. Schwarz, éra ceia lalti se multumira a spune cu câte-va putiene cuvinte parerea lor.

Intre acesti scurti la vorba avemu se amintimu pe dlu Aureliu Maniu, carele intoná simplu si respicatu cá fiindu elu ablegatu alesu pe bazea reprezentarii poporulu, nu se simte indreptatitu a conluorá in veri-ce privintia la schimbarea principiului de reprezentatiune a poporulu. Elu deci din consideratiuni atátu generale politice, democratice, cátu si speciale de natiunalitate, nu póte primi proieptulu de lege nici de base pentru desbateru speciala. (Aplause din stang'a.)

Siedint'a se incheiá la 1 1/2 óra.

Siedint'a casei representant. din 14 Iuliu.

Astadi respunse contele Andrássy, ministrulu presiedinte, la interpelatiunea contelui Csáky si ablegatulu E. Horn. Acesti ablegati au intrebatu, cá ce pusefiune a luat ministériulu de esterne comunu facia de conflictulu prusso-francesu? Vorbitorulu dico, cá ministériulu comunu in afacerea acést'a tinde a sustiené pacea, asta e tóta influentia, ce o ecerce guvernulu austro-magiara.

Casea primesc respunsulu ministrului. Dupa aceea se pasiesce la desbateru generale asupra proieptulu pentru organizarea municipieloru.

Ignatiu Detrich vorbesce putienu si respinge proieptulu, asia si L. Dobsa pre lungu.

Sigismundu Popoviciu néga cá o camera reprezentativa a poporulu ar poté se aiba ahamarea si dreptulu d'a reduce drepturile poporulu reprezentatu de sine, si in firulu discursulu seu, spre mare surprindere constatata cá dupa sistem'a de voturi virile a guvernului, in unele locuri, mai alesu in Transilvania, a nime in Oláhfalú, vor se aiba voturi virile astfelu de persóne ce platescu dare de câte 7 fl. si astadi dupa legea electorala in viét'a, n'au dreptulu de alegere. (Strigari in stang'a: Dieu, mare absurditate!) Nu primesc proieptulu de lege. Asemenea si urmatori sei S. Majoros si L. Berzenczey sunt contra proieptulu de lege.

Emericu Stanescu, intr'unu discursu lungu, cu fórté lungi citate din b. Eötvös, apera interesele natiunalitatiloru si respinge proieptulu de lege.

Finea siedintiei la 2 óre.

Invitare.

Senatele particulare si eventualmintre celu plenariu alu consistoriului gr. orientale oradani, Marti in 7 Iuliu 1870 calend. vechiu, si — la casu de lipsa — in dilele urmatorié, la 9 óre nainte de médiadi, in localitatile sale d'in Oradea-mare, vor tiené siedintia ordinaria: la care toti domni membri consistoriali, dupa postulatale oficiului, sunt invitati cu acea insemnare: cá la casulu impedecarei se cere a se face timpuriu notificare la presidiulu subsemnatu.

Aradu, 27 Iuniu v. 1870.

Presiedintele consistoriului greco orientale oradani:

Mironu Romanu, mp.

O lacuna in Statutul Organacu,

se obsérva cu privire la socótele bisericesci.

Nainte de Statutu, socótele ceau se le revéda protopopii, cari apoi rep. au consistoriului.

Acum Statutulu incredintiezu comitetulu si respective sinodulu parochialu tóta atacerea socóteloru.

Seimu inse pre bine cumca in multe comitete parochiali nu sunt barbatii cari se scia carte si se póta face socóte.

Asia-dara despre socóti nu se póta carte, de asideria revisiunea ajunge numai pre mana celor'a ce nu sciu carte si socóte.

Este dara de necesitate inspectiunea si revisiunea din partea autoritatiloru superióre. Li compete acést'a togm'a pentru cá sunt autoritati — superióre. De aceea credu cumca consistoriele ar fi indreptatite a face despusetiuni in asta privintia, macar provisorie pana se ni dee congresulu o despusetiune positiva.

Curtius.

Pancota, iuniu.

Preotulu nostru celu betranu, de dóua ori cercetéza scôla pre di: Ca se invetie pruncii? Nu, ci pentru cá invetatoriulu tiene birtu in scôla!

Parintele preotu Isaia Fauru, care e presiedinte comitetulu parochialu aduse caus'a intr'o siedintia a comitetulu, propunendu a oprí invetatoriulu de a mai tiené birtu in scôla. — Propune odata: membrii comitetulu tacu, cáci sunt mai totu ei oei ce béu in scôla. Propune a dóua óra: membrii comitetulu tacu. Propune a treia óra: membriloru comitetulu nu li se impare: „Lasa dle parinte se traéscá si dascalulu cum póte, apoi a nóstra e scôla, de ce se nu potemu noi bé unu picu intr'ins'a?!“

La acést'a parintele Fauru se superá de abdisse de presiedintia. Intielegemu cumca Santiei Sale i-e cam sfiéla de ceea ce face preotulu betranu, si i-e sfiéla cá strainii ne ridu vediendu birtu in scôla, dar totusi nu trebuiá se ne supere, ci se lucre si mai departe pre calea buna, cá dieu presiedintia cauta se fie câte cu unu

spume, dar frumosu, dar minunatu, dar finu, de candu cauti, au fugitu toti óspetii de la mésa cu capetele in pamentu de sfiéla, si se uita cordisiiu la oratoru. Oratoriulu politiséza; oratoriulu e romanu, rarú in felulu seu; oratoriulu striga turbatu — iertare pentru expresiuné! „N. N. (unu romanu veneratu de cea lalta lume romana) este unu blastematu, fara caracteru! N. N. si N. N. toti sunt blastemati!“ —ultimo verbo: „Toti romanii sunt blastemati, cari nu sunt casí elu!“ — Ca se nu reuitu: ciuditulu, déca toti ceia lalti romani ar comilitá cu elu, seracutiulu ar remané totu „Gemeiner“ in tabera. Numele acestui raru omu ati dori multu se-lu sciti; se-mi iertati, nu-lu spunu; e mai micu si nepotintiosu de cátu se ésa in gurile ómeniloru; am face dintr'unu tintiaru unu armasariu. Elu, ah! ce falosu ar fi atunci, si ar cantá cu toti cáti póta alu seu cinstitu nume in coru:

Suntemu ómeni cu renume,
Pré vestiti in larg'a lume,
Si cinstiti la domni mari!
(la parte singuru.)
Cine mi-au eu? — — —

Si cá descoperii si atáta, e vin'a de péna la propositulu banchetulu.

Cum dicu, am participatu la banchete de natura privata, unde se facea politica de susu; mi se ducea anim'a se asistu si la unu banchetu chiar politicu. M'am ingritu de timpuriu: m'am inserisu in cartea — de invitare, cu risiculu a esi pe nevediate din banchetu, numai ca se-mi edificu anim'a si spiritulu.

N'am lipsitu. Cum audii cá a sositu barbatulu dorintieloru la locu, me urcai pe scara susu in sala ospetariei Dlu Buti la „Corón'a ungarése.“

Acérasu unu apropos la ospetaria. Candu se convocá Conferintia nationale pe 4 Iuni la Oravitia, fu desemnata „Corón'a“ de loculu adunarii, in acél'asi localu, u de tienuse si partid'a deachista adunarea sa. Intr'ace'a inse taic'a Buti primi aspra pornuca de la domni, se nu dea romaniloru sala, aminintiandu, cá la din contra a incetatu amicéti'a dintre densulu si Societate (siórecele si máti'a) si cracu de némtiu nu va intrá mai multu in otelulu seu. Taic'a Buti, ce avea de facutu?! Fu silitu se puna trei stéguri uriasie szendiane pe casa, si nóa se ni spuna cu gele: „Nikt erlobt!“ Acum nemtii s'au uitatu de acestu sacrificiu, cáci in ospetaria sa ei totu nu: „Undank ist der Welt Lohn!“

Merseramu deci cu o casa mai departe, la „Imperatulu Austriei.“ Dara in presér'a conferintiei, ni se tramise vorba si de la imperatulu Austriei, cá: „Nikt erlobt!“ Patentat'a Societate a drumulu de feru a opritu a ne primi!

Ei bine, ne-amu trasu apoi intr'unu coltiu alu orasielului, la ospetaria de reserva aliu taic'a Buti, — la „Grini granz.“ —

Sic fata tulerunt — in tíer'a romaniloru!

Si, aci ne-amu sfatuitu, ni-am spusu necasurile, si ne-am hotaritu: „Se lasámu blidulu

cu zam'a constitutiunale, intregu nemtiloru si slovaciloru, — pape ei, cá nóa de câte ori voiamu se gustámu din ea, ni dedere cu lingurele peste mani! . . .

Si acésta otarire nevinovata face mare turburare in tíera. Societatea drum fer. si-intinse tóte bratiéle, ca unu Briareu; se pusera in miscare toti domni: de la mésa verde pana la burea din satu, de la prezusu pana la caprariu! — Si ce isprava au facutu — va spune cronic'a; si pana ce bine nu va trace rasunetulu bombeloru de telegrame, cari le amintiramu cu lauda, cronicariu vor terminá opulu de pomenire. —

Destulu cá intrai in sala banchetulu si cu surise gratiósé de salutare in tóte laturile, trecui mereu de la unu capetu la altulu.

Erá multime de nemti, rectius unguri! Si printre ei, retécite, fetie cinstite de romani! Intre oi existe unu morbu, care de apuca pre câte un'a, sermana dobitóca incepe a se inverti in locu, si remane de turma, si vine cherdulu de lupi, si o incungiura, si o mananca; — nu voiescu se asociezú ideile.

Ici intelnii pre unu juratu cottenisu romanu care stá in discursu cu unu domnu mare de la mésa verde. Trebuiá se-si face omenia nainte acestui domnu, cá mi se infá: 30 cocí pline de alegatori am adusu eu! — Me inchinui si-i disei: Tie se cuvine lauda, si tie se cuvine marire — tie ti se cuvine celu d'antaiu postu de solgabireu! — Domnulu de la judecata observa: „Éca pasi vitatea romeniloru!“ si zimbá si rengiá cu triufu; — brr! ti furnica pelea, candu vedi pre

unu Domnu asiá puternicu, care te póte inchide la varmegia — zimbundu! . . . Mi facui reverintia nainte domniloru, si continuaí vedé't'a. D. juratu érá convinsu, cá la prima óca siune ilu voiu pune in jurnal; — si acum! — candu va ceti acesteá, si nu va vedé numele seu tiparitu, apriatu . . . — face-va nisce ochi cátu pepenii dela Oradea-mare! — Dupa alegere mai avui norocire cu densulu, mi spuse cá s'a resolutu santu si nerevocabile, acum a nóua séu a nóuedicé si nóu'a óra, se multiamésa de slujba. Ni pare bine! —

Intelnii si pre unu notaresielu óresi-care. Erá in vorba cu unu domnu de la liniscea publica; care domnu intrebá pre notaresielu — per nasum:

„Nar thu gáti aleghatori ai anusu nin notariatululu neu?“

Notaresielu respunse: „Eu am adusu la 300 de alegatori!“

„Ma minti!“ replicá Dlu de la sigurantia. „Ba nu minte, te asiguru, — intrecedai eu, — cáci l'am vedíutu cum coboria cu ei de pe delu; érau in urm'a lui cátu frundia si iérba. Si elu veniá in fruntea multimii ca unu „Pitiu imperatusiu“ séu mai pre giosu lucru luat, ca ginerariu lu „Bum-bum“ en miniature, intre sunete de chimvale si de cimpoi, sosindu elu din tíer'a „cimponeriloru“. — Eu stau la remasiu, cá precum pricepe ist'a la comandiru, D. Sz. ilu face in scurta vreme ginerariu la honvidi; dar o cruce de argintu ca a DTale, Dle de linisce, e santu cá capeta!

picu de necadiu candu ómenii in comitetu sunt nepriceputi.

Apelámu la autoritátele nóstre bisericesci se íee mesuri a desface comitetete câte nu-si pricepu chiamarea lorú, escriindu alegeri nóue.

Unu membru alu comitetului par.

Petravasila, (regiment. serb. banat.) Iuliu.

Dupa ce Romanii din comun'a mista Mramoracu, asemenea si cei din cele lalte comune miste in regim. serbo-banat. si in jurulu acest'a, precum Satu-Nou, Dolova, Delibata Dobritia, Margit'a mica, Iasenova, Alibuna ri, Oresiatu si altele, de multu se lupta pentru biserica si scóla nationala romana, mai susnumit'a comuna Mramoracu unde Romaniloru li ajunsera suferintiele pana la gatu, deciserá a-si cantá refugiu la congresulu serbescu, si asia inputernicira pre doi, capii din mediloculu lorú, de a caletori la Carlovietu si a asterne congresulu serbescu una petitiune, carea eu óalaturu aicea sub ./ in copia spre publicare. (Estragemu din petitiune cá oo. reprezentanti ai romaniloru demustra congresulu serbescu cumca in comuna sunt in majoritate de 300, de totu 1200 romani, pre candu serbii au abia 900 de suflete, si cá romanii li intrecu departe cu averea si inteliginti'a, deci ceru unu preotu romanu, precum li e contractulu cu serbii, care preotu romanu se póta fi catechetu tineriloru romani in scóla comunala, ce prosperéza. Red.)

Acei doi imputerniciti romani, dd. Carstea si Ioacovicu venira fórté mangaiati de la Carlovietu, vestindu bucuria celor'a lalti Romani; fiindu cá dupa staruinti'a lorú la congresu, in present'i'a lorú a luatu congresulu serbescu petitiunea la desbatere carea fu spriginita descolinitu de naltulu preside si de deputatulu Mileticiu promitiendu-le cá in scurtu timpu se va face cestiunei deslegare fratiésca nu numai pentru Mramoracu, ci si pentru tóte comunele miste de asemne categoria.

Dee Ddieu se ne inpacámu odata in privinti'a fondului a tuturor comunelor miste cu fratii nostri serbi, fiindu cá noi pretindemu numai ce e alu nostru si la acést'a avemu dreptu a face pretensiune.

P. M.

PROIECTU DE STATUTE

pentru Societatea spre scopulu crearii unui fondu de teatru nationalu romanu.

CAPU I.

Scopulu, titulu si midilócele.

§ 1. Se institue o Societate pentru crearea unui fondu, din care cu timpulu se fia posibila infiintiarea unui teatru nationalu romanu din cóce de Carpati.

§ 2. Societatea pórtá numele: „Societate pentru fondu de teatru romanu.“

§ 3. Midilócele sunt:

a) contribuirile si ofertele membriloru Societatii;

b) alte oferte, legate si
c) ori ce felu de daruri si vinituri menite scopulu Societatii.

CAPU II.

Membru Societatii.

§ 4. Toti Romanii potú deveni membru Societatii.

§ 5. Membrii sunt:

a) fondatori, carii dau odata pentru totu-de-una in bani gata séu in obligatiune formala 1000 fl.

* Acestia se potú representá in adunările generale ale Societatii si prin mandataru.

b) ordinari, carii séu dau odata pentru totu-de-una in bani gata ori in obligatiune formala sum'a de celu pucinu 100 fl.;

• Acestia sunt membri pe viéta; séu se obléga a dá cáte 6 fl. pe trei ani celu pucinu;

• acestia sunt membri pe timpulu, in cátu corespundu obligamentulu luatu fatia cu Societatea.

c) Totu acia, cari séu contribuescu mai pucinu decátu membrii ordinari, séu n'au calificatiunea personala d'a fi membri ordinari ori fondatori, sunt membri ajutatori.

CAPU III.

Adunarea Societatii.

§ 6. Societatea si manifestá activitatea prin adunarea generala, prin comitetulu centralu si prin funcionarii sei.

§ 7. Adunarea generala a compunu membrii fondatori, respective mandataru lorú, si membrii ordinari — cu votu decisivu, — ér cei ajutatori cu votu consultativu.

§ 8. Adunarea generala se tiene celu pucinu odata pe anu.

§ 9. Decisiunile se facu prin majoritate de voturi a celoru de facia.

§ 10. Agendele adunarii generale sunt:

a) a-si alege unu presiedinte si unu vice-presiedinte pentru unu periodu de trei ani;

b) a alege unu comitetu pentru administrarea afaceriloru sale;

c) a esaminá reportulu comitetului si a decide a supra lui;

d) a alege comisuniile;

e) a votá spésele anuale;

f) a discuté a supra midilóceloru in favo- rulu Societatii;

g) a defige loculu s timpulu pentru vi- tóri'a adunare generala.

CAPU IV.

Comitetulu Societatii.

§ 11. Resiedinti'a comitetului e Pest'a.

§ 12. Comitetulu se compune din siepte membri, a nume: unu presiedinte, unu vice-presiedinte, doi secretari, unu cassariu, si alti doi membri.

Comitetulu se constitue pe sine insusi.

§ 13. Comitetulu póte formá subcomitete pentru promovarea scopulu Societatii.

§ 14. Comitetulu se alege pe trei ani. Membrii potú fi realesi.

§ 15. Comitetulu va tiené siedintia in fiacare luna odata; cerendu trebuinti'a, va tiené si mai de multe ori.

§ 16. Comitetulu representa Societatea in afara; elu ingrigesce de averea Societatii, de observarea statuteloru, si esecuta decisiunile adunarii.

§ 17. Tóte actele in numele comitetului si alu Societatii au se fia subscribe de unu presiedinte si de unu secretariu.

§ 18. Comitetulu va locá banii incassati la unu locu siguru pentru fructificare. Elu va portá registre despre tienerea in evidintia a membriloru si altoru contribuitori, a timpulu de candu si a sumelor capitalisate pentru fructificare. Elu va face reportu adunarii generale despre tóta activitatea sa de peste anu.

§ 19. Comitetulu este respundiatoru adunarii generale de tóte actiunile sale.

§ 20. Functiunea comitetului este gra- tuita.

CAPU V.

Dispositiuni generale.

§ 21. Societatea va incepe anulu seu in data dupa votarea acestoru statute.

§ 22. Candu fondulu Societatii se va urcá la o suma, diu care s'ar poté realisá infiintiarea teatrului nationalu, adunarea generala — convocata a nume pentru acestu scopu — va decide a supra acestei cestiuni.

Totu odata ea va decide, decá Societatea mai are se esiste ca atare, séu a se institui o societate a nume pentru teatru?

§ 23. Aceste statute dupa votarea lorú se vor substerneru guvernulu tierii spre sciintia.

Aceste statute votate de comitetulu esmisu prin „programulu preparativu“ de la 7. aprilu a. c., se publica spre scopulu prevediutu in acel'a-si programu, puntu II. lit. a.

Pesta, 6. iuliu 1870.

In numele comitetului:

Dr. Iosifu Hodosiu,

presiedinte.

Iosifu Vulcanu,

secretariu.

Convntarea deputatului Eduardu Kállay, rostita in siedinti'a dietei ung. din 11. iuliu.

O. Casa! (S'adimu.) Unu amicu mi spu- nea cá in timpulu acest'a demoralisatu, e in- daru ori-ce admonitiune, cáci si asiá se inten- pla tóte pecum le voiescu in Viena. Elu are cuventu. Dá, sciú cá vorbirea mea nu va schimbá neci o litera din proieptulu de lege. Totusi trebuie se cuventezu la patulu de mórte alu jurisdictiunei cottense, ai careia medici voiescu s'o ucida. Trebuie se vorbescu, cáci acestei institutiuni am de multumitu cá inveni- tai de timpuriu a pretiui nedependinti'a si a

iubi libertatea. La congregatiuni cottense am cunoscutu calitatile nobile ale concetatiuniloru mei, si cunoscintiei calitatiloru lorú am se multiimescu cá n'am desperatu in decursulu acestoru din urma 22 de ani tristi. Cáci deál o parte a concetatiuniloru mei astadi umbra cercandu vanitati de ambitiune, alta parte in totu modulu cauta oficiu, pe candu o multime mare cugeta a-si implini detrint'i'a prin aceea cá face cátu mai mlte crepaturi in bastiónele constitutiunii si le slabesce de totu. (Iosifu Madarász ilu intrerumpe strigandu: Adever- ratu.) Ból'a acést'a peciovistica trebuie se inoete: cáci in peptulu fie-carui unguru traiesce acea convingere, cá viitoriulu patiunei e spre reaz- ritu, si deci numai asié va fi de pururia statulu nostru, decá vom fi anteluptatorii culturai si libertatii. (Stang'a: adeveratu!)

O Casa! Dlu abl. Szirmay fórté se bucura cá se discute acestu proieptu de lege, cáci da ocaziune a vedé si cea lalta fatia de Ianus ce-o are opusetiunea (Stang'a: S'audimu!) carea nu totu suride, ci representa de asta data spre- siunea chiara a dorintiei domnirii de casta. Eu inca me bucuru dloru! Vedeti cum se atingu estremitatile, cáci éca se da ocaziune opo- sitionei a vedé iluminati si acea lature din fati'a de Ianus a contrariloru nostri ce o cunosea opositione de multu.

Acum prin surisulu dulce-amaru a de- formatoriloru de afaceri comune, se prevede dorinti'a uriciósa d'a inemiciu ultimulu locu de refugiu alu libertatii nóstre nationale séu decá vi place: d'a-i face mórtea secura prin perdere de sange. N'am datina se vorbescu asié, si totusi astadi candu o facu, o facu din caus'a cá acelu modu finu, de salonu ce e insusire specifica, la aristocratii nostri, a eseriatu a supr'a-mi potere atragátoria nerresistibila, si deci intrebuintandu in vorbirea mea modulu acest'a, binevoiti a-lu atribui acestei poteri atragátorie.

O. Casa! Aperarea causei nedrepte e grea, se recere fórté multa istetia ca s'o po- temu ascunde intr'o astfelu de ghióce, ca age- rulu scrutatoriu se nu dee de oa.

Precum fauritorii legii asié si aperiatori ei au desvoltatu mare desteritate in privinti'a acést'a. Inceru a descheia ghiócea ca se aretu cá numai ghiócea are trei colori, éra embriulu e acelu spectru negru-galbenu ce si parinti nostri ilu cunóscu de multu. Voi, domniloru din acea parte (drepta) diceti cá sistem'a de comitatu e din evulu mediu, diceti cá nu in- cape in cadrulu sistemii moderne de guvernare, mai departe diceti cá atare institutiune nu esiste in Europa.

Cá e institutiune din evulu mediu, e ade- veratu, cáci ce s'a facutu bine in evulu mediu, aceea numai municipalistiloru se póte mul- tumii.

Inse decá scrutámu in istori'a municipie- lorú, ne vom convinge cá aflámu urmele ace- stei sisteme si sub domni'a Romaniloru in Ga-

„Nar ghapeta unu nracu!“ —

— Apoi se fiti ai lui Ddieu!

Mai departe ici intempinau pre unu popa, colia pre unu dascalutiu, colia pre unu nego- tiatorasiu. Plecatiune! — Oh! me bucuru! din parte-mi deschilinti'a fericeire! — venirati la alegere! — veniramu! — Se fia de bine.

De o parte siedeau câteva mintie negre la olata intr'unu clubu: erau stranepotii lui Ino- centiu Miculu, Petru Maioru, Vulcanu, Sineai si Siulatiu! — si intre densii celu mai iubitu dintre apostoli, care fu cu noi la conferinti'a de la „Grini granz“, care s'a geluitu dimpre- una cu noi, — si fu aprigu propunatoriu alu pasivitatii, — acum siedea palidu, infrantu, si elu la banchetu, — si doiosu privia la reveren- d'a violeta, carea érá la capulu mesei. . . Asiú fi mersu la densulu, se-lu indireptu, si se lu-incuragiezú, — dar nu potui. Mi se oprira ochii pe D. candidatu de ablegatu.

Domnulu Szende este bine cunoscutu ro- maniloru si ca vice comite alu Carasiului si ca comite supremu alu Aradului. Dsa ca omu este unu barbatu plinu de afabilitate si bonho- mia, nu i s'a aflatu ganciu. In toastulu seu la asta ocaziune ni-o spuse apriatu cá pentru sta- reia politica de astadi Dsa este gat'a a-si dá si viéti'a. Acest'a i este programulu. Mai multu nu potemu pretinde,

Fiscalulu Societatii drum. fer. redicá mai antáiu unu toastu politicu, incependu de la crearea lumii anno I., — candu se cufundá in in- tunerecu epoc'a grea a absolutismulu Bachianu,

si candu resari sórele dreptatii si alu libertatii cu pinteni in pitóre, cu calpacu in capu, cu focosiu in mana, si cu mustetie de la Adria pana la Marea-négra — anulu 1861! Atunci érá unu barbatu, betranulu Deák, care nu voiá se scia de impacatiune cu nemtii, odata cu ca- pulu; dara vediu bine cá nu se póte asiá — iso- lati — cu viperele si scorpionii din tíera, ce se dicu nationalitati; deci fece pactu de paitasia focosiu cu paraplíulu, calpaculu cu cilindru; se nascura fratii de la Siam, unulu se ascute cu paraplíulu intr'o parte, cel'a laltu cu foco- siulu intr' alt'a catra natíuni, caror'a ist'a li a pusú si toldeu la grumadi prin legea de natiu- nalitati. Acum'a natiunile tóte se baga in pa- mentu: inimicii estorni nu cutéza nici se se elintésca de frica. — Totu acestu lucru, este opulu betranulu Deák; ergo: Eljen! . . . Si érási se bucura D. fiscalu, vedíendu, ee potere de ómeni albi (romanii in camesi si ismene — intre tiundrele negre ale nemtiloru — pareau ca nisce oitie) au acursu, ca se prochiamo pre e D. candidatu cu unani mitate de ablegatulu lorú; celu putinu speréza cá mane la alegere, nu va fi alt'a de facutu, de cátu: „Se traiesca!“ si basta! . . . Dsa a tienutu cu amendóbe mane- le de anima, ca se au sbóre de bucuria, vedíendu a- tât'a maturitate politica la romani — in gurgoiulu opincei. Numai Dsa scie sututiele si miutiele, ce le-a impartitu pentru acestu testimoniu de ma- turitate! Se lasámu omulu, se se bucre pe banisorii sei, respective ai frantuziloru de la Beciu!

Dlu oratoru terminá; si dreptu dovéda, cá este asiá, dreptu resunetu se audira: „éljen!“ — si inca 2 voci (di dóue voci) acompianara „se traiesca!“ ca se se scie anumitu, cá au ve- nitu romani si inca multi (!) la alegere, si cá D. fiscalu n'a vorbitu vorbe góle: unu némtiu, séu unguru, séu slovacu, Ddieu ilu-scie ce e, — fu unulu, alu doile tuse romanulu, despre care cu dulce ni aduseramu a minte la incepu- tulu periodulu acestuia!

Me dusera peccatele de disei unui popa rosíu: „Popo, spune-mi, rogu-te, nu te róde pre tine consciintia, si nu-ti manca nasulu ru- sinea, séu rusinea nasulu, cá venisi la alegere?“ — Avui ce mi-audi „basi“ de la romanulu, de- spre care numai-decátu pomenii; adeca ce am mai auditu de elu, fiindu iluminatu etagiulu de susu. Dumelú este domnu de la judecata, — si cumplitu! in culminatiunez oprobriului, cu care me incarcá, mi aruncá in fatia: cá nu sum patriotu bunu casi elu! Me facui piticu, si cantai se me stergu de aci. — O falinca de creşcere la mine, cá me temu grozavu de domni! . . .

Contemplámu diu departe. La popi mi érá mai dragu se me uitu, asiá li siedea de bine reverend'a! Odinióra canii paresira tur- m'a, si se dusera la lupi, se facu pactu de ami- cia intre sine; — éra lupii ii primira, éra canii se codira, — éra oile . . . si asiá mai depar- te; pare-mi-se, cá am cetitu eu tabul'a ast'a la Isopu, séu decá n'am cetit'o, trebuiá s'o ci- tescu undeva! — Preaosfintii se apropiara pe

aci pe la capulu mesei, dóra-dóra ii va vedé, — stateau tremurandu cu pacarele in mana, dóra- dóra va ciocni cu ei D. Szende. — Preaosfintii se nvertiau si se codiau. — Éra oile — — afara in curte pe sub siopruri si prin stauri se audiau, de fóme cum ele sbierau, si éra cum ele se tanguiau:

Oi, oi, oii seracii de noi!

Cá ne mena ca pre noi,

Si ne taia ca pre noi! — — —

Se vréi avé anima de fieru, si nu poteai lasá nationalitatile numeróse (!), cari au venitu la alegerea de ablegatu numai asiá — mir nix, dir nix — se móra de fóme. Se si aflá unu fi- lantropu indata, in persón'a unui domnu de la més'a verde, care lapedandu aerulu rigurosu judeciale, porunci birtasiului:

„Sie! geben's denen Richtern (chinezii- lorú) da draussen was zu essen!“ „Clai, clai!“

Domnulu ist'a mai cá se lovi de mine eu i indireptai o privire plina de multiamita, plina de recunoscintia, plina de dragoste, pen- tru graiulu umanu, ce audii de la densulu casi de la manipulirender.

Betii chinezii, cumeti, strageni, caprari, vacari, porcari, briptasi, protiestasi — und alle dienenden Geister, — audindu dumeloru zen- ganindu blidele si pacarele susu la domni, si pocnindu dopurile flasceloru de champagner, cum mai faceau palm'a pumnu, si scrásnindu din dinti bagau pumnu — in posunariu! —

(Va urmá.)

li'a, si incepandu de la Carolu celu mare in delaturarea acestei nemulțumiri numai acelu dreptu politicu si comoditat e o pôte procură, ce-lu oferose numai municipiulu.

Dorintia regiloru d'a avé potere nemarginita, supunerea servitoriloru lor, casi in dilele năstre, au fostu causele devingerii sistemii municipale intru folosulu poterii lor absolute. (Aprobare in stang'a). De securu, d'ca ar fi aparutu sistem'a municipala de neamica culturi si libertatii, astadi ar infori.

De aceea se nu facemu din caus'a betra- netiei imputari acestei institutiuni vigo- rase, ci se ni-o intipim ca ferita de tote petele aristocratice, si atun-i ne vom convinge ca e o institutiune, ce pôte emulă astadi cu tote institutiunile mai năne.

Cumca sistem'a năstra de comitatu nu se pôte aplică la regimulu modernu; căci de luămu a mana ori-ce opu de guvernare ce are catu-va pretiu, in totu loculu se aprăbă preten- siunea autonomiei. Inse in dilele năstre in tote statele culte din Europa se cere decentralisa- tiunea. Cumca institutiunea de cottu n'are sôtia in Europa, e adeveratu, căci si in Angli'a au remasu numai ruinele sistemii de jurisdicțiune; dar a remasu autonomi'a, ast'a a demustrat'o condeputatulu Mocioni in vorbirea lui classica. Ce ceremu noi dara? d'ca nu autonomia in me- sura deplina; n'am auditu că cottulu vechiu, feudal, acelu cottu unde se luau la lupte aristocratii pentru unu picu de gloria, acelu cottu ce eră in sus patrioticu, in diosu absolutu — se-lu fie cerutu cineva din opusetiune (Ade- veratu in stang'a). Deci tote argumintele, insi- nuatunile, casi candu opusetiunea ar voi in- fiintiarea de caste, precum voiti voi dloru, séu că ar voi confusiunea de multu din cote, asié credu numai de aceea le-ati amintitu ca se po- teti spune celoru superficiali că opusetiunea voiesce asié ceva. Dloru, ast'a e tactica ridicu- lă, si eu nu o intreabintiez in contra-ve. (Aprobare in stang'a.)

Eu, dloru, voiescu ettulu, voiescu muni- cipiulu comunulu din urmatóriele motive:

Căci in genere libertate in monarchia nu se pôte intipui fora sistema municipala, apoi inca intr'o monarchia miraculoasă ca a năstra, carea astadi se inotiesce cu ungurulu, ieri cu Jelacici, si mane cu ori-cine care promite a-i lipi la olalta corpulu ce amenintie cu distrugere totala. In casu ca acest'a, O. Casa, libertatea are lipsa de tota garantiile.

Pro secundo, voiescu sistem'a municipala căci am atăt'a minte sanetosa, ca se nu inmul- tiescu fora sila poterea stepanului, carele in mominte de rea dispositiune pôte se se prefaca si in apesatoriulu nostru.

Pro tertio, voiescu sistem'a de municipali- tate, căci si in statu cu adeveratu regimu par- lamentaru e de lipsa controlarea. Apoi cu cătu mai multu e de lipsa intr'o tiéra cu astfelu de regimu autocrato-parlamentaru, cum e a năstra. O voiescu mai departe, căci in tiér'a ce are estensiune mare, e de lipsa ca ordinatiunile re- gimului in urmare imprejurariloru locali de multe ori se se modifice, si lips'a modificarii numai din apropiare se pôte cunósce.

O voiescu mai departe căci ordinatiunile regimului, municipiulu si amplotiitii municipali le csecuta familiaru si prin aceea se tempesce asprimea ce caracteriséa de regula ordinatiu- nile superióre.

Dorescu mai departe sistem'a municipala, căci trebuie se recunoseu, că ea e ventilu in contra erumperiloru revolutiunarie, pe candu omnipotentia ministeriala si centralisatiunea le cöce si promöve; căci poit'a poterii a supune nemarginitu, si ambitiunea ei d'a se amestecă in tote trebile fie si micutie, numai urca gra- dulu continuu alu iritatiunii si e cu nepotintia ca din acest'a se nu rezultu erumpere (Aproba- re in stang'a). Inse dorescu sistem'a muni- cipala si de aceea, de ora ce in tiéra cu regimu parlamentaru nu potemu consideră constitu- tionalismulu de altu ce, de cătu de terenu pentru lupta partiteloru. Pe terenulu acest'a lupta monarchi'a cu moritorii necontentitu, si finea de regula a acestoru lupte e séu absolutismulu séu sirulu lungulu revolutiuniloru. Spre curmarea acestoru urmari celu mai corespondetoriu me- dilocu e sistem'a de cttu, căci d'ca individulu nu se multimesce precum neci se pôte multiu- mi cu cele efeptuite in sferelu mai nalte, atunci

tiéné siedintia o turma de ómeni de atâte ori de câte ori va voi, pana loru nu li se uresce si nu vor returnă la vetrele lor, cu acea convingere că reformatorii moderni i-ar fi potutu crutiá de perderea timpului ce o petrecura in comitetulu fora de nici o potere, cu scobirea dintiloru. Ace- st'a e comitetulu DVóstre, si aceste adunari fora de neci o potere cu căta precautiune le compune autorulu legii? In comitetele cottense d'o parte baga plutocratii, d'alta parte le com- pune din alesii dupa censu fora de neci o cali- ficatiune intelectuale, ca nu cumva fericit'a con- stitutiune de afaceri comune prin acest'a se su- fere óresi-cari convulsioni. O. Casa, plutocratii a caror'a fruntasi cu vre o cătiva ani nainte neci cunosceau limb'a năstra, si inca mai potu returnă la acest'a datina tradițiunala, acum ace- stia se vor aretá eroici in fortaretielu acelea de unde de atâte ori am aperatu noi libertatea năstra.

O voiescu mai departe, de ora ce numai pe calea acest'a potemu multiumi pe fratii no- stri de natiunalitati nemagiare.

O voiescu mai departe căci eu nu tienu de imposibilu compatibilitatea nedependintiei ministeriale cu sistem'a municipala. Si ideia responsabilitatii se pôte mená pre departe, dar cerculu si marginea responsabilitatii o determi- na legelatiunea; inse d'ca se considera statulu de alodiu, d'ca se tiene atare sistema de guvernare de mai corespondetoria scopului, prin carea regimulu si pôte intinde man'a pana la gur'a cetatiénului, si d'ca voimu prin acest'a se sus- tienuema statulu si dinasti'a, atunci e naturalu, că cu atare ministriu responsabilu sistem'a municipala nu pôte fi compatibila. Voiescu O. Casa, astfelu de cttu, a caruia comitetu se se aléga pe bazele sufragiului universalu, căci eu sum de parere, că d'ca statulu are dreptu a pretinde de la cetatieni contributiune de sange si de venitu, atunci statulu n'are dreptu de la cetatiénulu, ce are minte sanetosa si nu e sub pedépa se iee dreptulu de alegere. Dar nu potu primi neci nu potu aprobá cu minte sanet- ósa ca se se póta alege din plutocratii séu din cei fora sciintia, ci dorescu ca pe calea sufra- giului universalu se se compuna comitetulu din individi, cari au óresi-care calificatiune intelec- tuala; căci sum de credintia că statulu are totu dreptulu a pretinde de la fie-cine, ce primesce functiune ca se se priceá la aceea (Aprobare in stang'a) Astfelu de cttu dorescu carele, candu e apertoriulu libertatii se fie totodata si scuti- torulu ordinei, si asié dorescu ca se nu fie pe- deca administratiunii, inse se aiba totodata si mesur'a intréga de autonomia

Dorescu ca elu ca corporatiune admi- nistrativa se fie responsabilu in tote dreptiu- nile, si de ora-ce sistem'a de cottu nu e siste- ma de cantonu, i recunoseu dependintia de la regimu.

Eu credu, O-Casa, că atare cottu n'ar fi cottu anarhicu, inse sciu si aceea că n'ar fi nici cottu infintiatu dupa filosof'a de dreptu din Viena.

Si ce voiti Voi, dloru, din cea lalta (drépta) parte ca nisce diplomati circumspecti, esiti din scol'a lui Mazarin? Afirmati că nu sunteti neamicii sistemii municipale, că voiti numai se o aduceți in armonia cu guvernarea moderna.

Inse DVóstra apriatu nu voiti sistem'a cottensa. Cumca n'o voiti, Vi voiu aretá din opulu Vostru; numai dupa aceea voiu vorbi despre acele nalte cause politice care Ve con- duc.

O Casa! Condițiunea esistintiei cottui consiste in determinatiunea sferei de activitate a comitetului, in determinatiunea comitetului si in compunererea acestuia din elemente bune; tote cele lalte sunt numai intrebari secundarie. Pe langa cele delaturate in anulu trecut, DVóstre despoiatu comitetulu de esecutiva, adeca de dreptulu in urmare caruia comi- tetulu pôte ordiná modulu esecutiunii ordi- natiunii ministeriale; acestu dreptu DVóstra ilu incredintiatu vice-comitetului, pe care amplotiatu DVóstra ilu numiti oficialu municipalu, inse acestu oficialu nu e alta de cătu amplotiatu denumitu de comitelesupremu cu parad'a eschiamatiunii comitetului. DVóstra asié-dara nu incredintiatu esecutiv'a comitetu- lui municipalu, ci o incredintiatu unui oficialu carele prin a dóu'a mana e casi de ministru ale-u.

DVóstra privindu in juru, nu precisati inainte cerculu si marginele ordinatiuniloru mi- nistriloru tramitiende le cote, prin acest'a fa- ceti pe ministru domnu doplinu peste cote; de acum nainte ministru se pôte amestecă in tote trebile, fiindu elu indreptatitu se judece ce se tiene de autonomia si ce nu? regularea co- munitatiloru rapesce cea mai mare parte din drep- turile municipale ce mai remasera, in contra acest'ei protestezu. Deci ce mai remane cote- loru? Nemica alta de cătu caus'a orfaniloru, despre carea fórté intieptiesce se dice că nu se reguléza inca, si apoi cu multa sapientia se observá: lucrurile publice, pana ce nu se re- guléza.

Sfer'a de activitate a comitetului deci va fi dreptulu de vorbitu quantum satis, adeca va

tiéné siedintia o turma de ómeni de atâte ori de câte ori va voi, pana loru nu li se uresce si nu vor returnă la vetrele lor, cu acea convingere că reformatorii moderni i-ar fi potutu crutiá de perderea timpului ce o petrecura in comitetulu fora de nici o potere, cu scobirea dintiloru. Ace- st'a e comitetulu DVóstre, si aceste adunari fora de neci o potere cu căta precautiune le compune autorulu legii? In comitetele cottense d'o parte baga plutocratii, d'alta parte le com- pune din alesii dupa censu fora de neci o cali- ficatiune intelectuale, ca nu cumva fericit'a con- stitutiune de afaceri comune prin acest'a se su- fere óresi-cari convulsioni. O. Casa, plutocratii a caror'a fruntasi cu vre o cătiva ani nainte neci cunosceau limb'a năstra, si inca mai potu returnă la acest'a datina tradițiunala, acum ace- stia se vor aretá eroici in fortaretielu acelea de unde de atâte ori am aperatu noi libertatea năstra.

(Va urmá)

Varietati.

= (Avisare celoru ce cautu carti romane scolastice din Bucuresci. Intrebatu in mai multe ronduri, din diferite parti, că de unde se potu procurá unele carti remane, mai alesu scolastice, tiparite in Bucuresci — respondemu prin li- braria S. Filtsch, (proprietatea lui Iul. Spreer) din Sibiu, precum am aretatu prin „Inscinti- rea literaria“ ce de curundu slaturaramu la fói'a năstra separatu.

= „Pansionatu romanu“ se dice că e in Cernăuti unu institutu romanescu pentru edu- catiunea feteloru, sub conducerea unei dómne ce pórtá stimabilulu nume romanu de Catargiu. Dar acest'a dómna partecipa la demonstratiu- nile ce le facu polacii, rutenii si alte semintii in contra natiunalitati si bisericiei romane, buna óra fu nasia la unu stégu ce néga scoléi reale rom or. caracterulu ei natiunalu si confesiu- nalu. Ast'a supera pre parinti romani, si su- perá si pre unu tineru carele — vedi bine, va fi avendu si elu pre cineva in institutu! Super- ratii ni se plangu nóa. Se intielege că noi cautu se avemu mangaere pentru amendoue ca- tegoriele de superati, deci parintiloru li dicemu: Cultur'a, d'ca n'are se fie natiunala, este espusa a deveni o coruptiune, deci cea mai buna educa- tiune ce poteti dá feteloru vóstre este a le feri de asemenea cultura nenatiunala. Éra tinerului i dicemu: fa se ésa domniósi'a din institutu, căci vei fi mai fericitu cu dens'a d'ca nu va avé nici o invetiatura, de cătu d'ca va fi invetiatu a sudui pre romani.

Responsuri: Dlu I. Al. in Rec... Ni venise si publicasemu unu raportu mai nainte, de aceea n'am potutu face intrebuintiare de alu DVóstra, căci nu po- temu repeti. A-lu publicá acum'a, ar fi si repetire si pré tardiu. Deci Vi multiamimu si Ve rogámu pentru alta data a ni scrié mai rapede.

La Jabl...: Nu potemu publicá descrierea fes- tivitatei, căci la capetu ati lasatu se se intemple unu lucru ce nu éra cu cale, adeca nu trebuia se asteze toc- m'a acelu tineru teologu, sise toasteze tocm'a de atáte ori, dupa se scim ca nici la DVóstra vinulu nu e apa.

Dlu M. Bl. in Pr. Am primitu si s'a facutu.

Dn. E. H. Bucurosu, tóte cum voiti; suntemu deplianu escontentati.

Concursu

108

870

Se escrie pentru vacant'a parochia din Tinodu in comitt. Biharii, Protopopiatulu Pestisiului, pe a dóu'a di de Sant' Ilie (21 cupto- riu) a. e.

Asta parochia are: 10 lantiuri de pamentu, biru de la 115 de case si apoi stólele.

Cine voiesce a fi alesu aici de preotu se recere ca se si gatésca recursulu seu, bine pro- vediutu cu documinte:

1. Cumca e romanu de religi'a gr. or.
2. Daca e preotu, cumca au absolvutu sciintiele teologice, si documentu despre portar- ea sa morala de pana aci
3. Daca nu e preotu: se produca testi- moniu de la comisiunea essamiatória consis- toriala cu calcule de eminentia barem din teo- logi'a morala, pastorală, dogmatica, si din ora- toria si se fie versatu bine in scrisóre.

Astelliu pregatindu-si recursulu inmanu- eze-lu numai protopopulu districtului pana la terminulu din susu amintitu.

Tinodu 25 Ciresieru 1870.

(1—3) Comitétulu parochiale.
Dupa contielegere cu protopopulu nostru I. Fasia.

Cursurile la burs'a de Viena.

(Dupa inscintiarea telegrafica din 16 iuliu.)

Imprum. de statu convertatu cu 50% 55.— Imprum. natiunala 64.30 Actiunile de- creditu 212.50; — sortiurile din 1860: 100.— sortiurile din 1864: 115.—; Oblegatiunile de- sarcinari de pamentu, cele ung. 78.—; ba- natice 76.—; transilv. 75.— bucovin. 75.— argintulu 125.—; gallenii 6.6 napole- onii 10.45.

Institutu de educatiune si instructiune pentru fete in Brasiovu,

condusu de

Dn'a EMILIA HUMPEL, nascuta MAIORESCU,

cu concursulu

Domniloru Dr. J. MESIOTA, conrectorulu gimnasiului romanu, P. DIMA, profesoru la gimnasiulu romanu, L. CORODI, profesoru la gimnasiulu ger- manu, J. MESCHENDORFER, profesoru la scol'a reala germana, P. DÜCK pro- fesoru la scol'a primara germana din Brasiovu etc.

Cursulu de instructiune cuprinde trei despartieminte.

I.

1 clasa pregatitória ce se petrece in cursu de 1 anu séu 2 ani, dupa etatea, capacitatea si instructiunea anterióra a elevei. Aci se invétia: Scrierea si cetirea combinate (dupa metod'a cea nóua), socotél'a si anume cele 4 opera- tiuni cu numerii 1—100 (dupa metod'a cea nóua), principie de musica, lucrulu de mana, cu permisiunea parintiloru gimnastic'a.

II.

4 clase, fia-care de câte unu anu. Aci se invétia: Religiunea, gramatic'a (urmatórieloru limbe: romana, germana, francesă, dupa dorintia speciala, italiana si englesă), aritmetica, geograf'a, istoria universală, istoria naturală, fisica, elemente de chemia; afara de acestea musica, desemnulu, lucrulu de mana; cu permisiunea parintiloru gimnastic'a si inotatulu.

III.

Despartimentulu alu treilea este destinat u instructiunii mai inalte si cuprinde 2 clase, fie-care de câte 1 anu. Aci se propune: istoria universală, cu privire speciala istori'a culturi, istori'a literaturii, elemente de psiholo- gia si estetica, mitologia, elemente de pedagogia; afara de acestea sus mentio- natele limbe musica, desemnulu, lucrulu de mana.

Program'a specificata se va publicá in scurtu timpu.

(1—2)